

Bábok világa

Egerben nagy érdeklődés mellett, csekély támogatással rendezték meg az Országos Gyermekbábos Fesztivált. Az Országos Bábjátékos Egyesület a bábjátékot népszerűsítő CD-t forgalmaz. Az UNIMA Magyar Központja megbízásából *Szentirmai László* készített szakanyagot a kerettervek megjelenése után alkalmazható bábos nevelésről.

Két nevelési film

Az őszi magyar filmbemutatók középpontjába a diákélet, a nevelés (fonákja, kudarca) került. Jellegzetes, hogy a filmek felidézik a megelőző filmművészeti korszak jellegzetes toposzait (a „Megáll az idő”, a „Pókfoci” és a „Vasárnapi szülők” jellegzetes jelenetei, beállításai villannak fel). A művek: *Sopsits Árpád*: „Torzók”; *Török Ferenc*: „Moszkva tér”.

A Magyar Felsőoktatás szerkesztőségének könyvújdonságai

„*Szent István és Európa*” – „*Saint Étienne et l'Europe*” (szerkesztette: Hamza Gábor). Első királyunk, *Szent István* szerepe hazánk és a hazai kereszténység történetében korszakos jelentőségű, munkássága, életműve sok vonatkozásban ma is aktuális.

„*Tanulmányok Werbőczy Istvánról*” – „*Studien über István Werbőczy*” (szerkesztette: Hamza Gábor). A tanulmánykötet szerzői azt tekintik feladatuknak, hogy kizárólag a tudományos kutatás eredményeinek felhasználásával pontosítsák az egyoldalú Werbőczy-képet. A tanulmányok egyikének szerzője európai összefüggésben mutatja be a „Tripartitum”-ot, ezt az európai viszonylatban is jelentős alkotást.

Szögi László: „*Az évszázados universitas*”. E tanulmánykötetbe részben időrendben, részben tematikusan válogatott a szerző három fő témakörhöz tartozó írásai

közül. Az első fejezet a 18. század végétől az 1848-49-es szabadságharcig terjedő korszakkal foglalkozik, és részben a Pesti Egyetem fejlődését, részben a hazai műszaki felsőoktatás kialakulását mutatja be, összeggést adva az 1848-as felsőoktatási reformtervekből is. A második fejezet különféle tanulmányai a 19. század második feléből mutatnak be megvalósult vagy papíron maradt felsőoktatási reformterveket, új intézmények alapításáért folytatott küzdelmeket. E fejezetben két-három cikk 1918 utáni kérdésekkel is foglalkozik. A harmadik fejezet az újkori magyar peregrináció és a hazai egyetemek nemzetközi kapcsolatainak történetéből ad ízelítőt, elsősorban a németországi, svájci és Habsburg-birodalombeli egyetemekre irányuló, 19. századi magyar egyetemjárás adatainak bemutatásával. A kötetet számos korabeli grafika avatja formai szempontból is egyedi élménnyé.

„*Magyar jogtudósok*” – *Második kötet* (Szerkesztette: Hamza Gábor). Az olvasó ezúttal a kiemelkedő magyar (magyarországi) jogtudósok életét és munkásságát bemutató sorozat második kötetét tartja kezében, amelyben tizenkét hazai, a római jog, a jogtörténet, a szélesebb értelemben vett magánjog, a nemzetközi magánjog, a jogbölcsélet és a büntetőjog kimagasló jelentőségű művelőinek rövid életrajza, majd többségük nemzetközileg is ismert és sokra értékelt munkásságának elemzése található.

„*Az európai egyetem funkcióváltozásai*” (szerkesztette: Tóth Tamás). A kötet tanulmányai az „európai egyetem” bonyolult problematikáját részben történeti-társadalmi, részben elméleti-filozófiai szempontok szerint dolgozzák föl, figyelmet fordítva „univerzitás” és „modernitás” kölcsönviszonyának elemzésére, valamint a kontinensünkön kialakuló oktatási rendszerek „hagyományos” és „modern” – vagy más megközelítésben „premodern”, „modern” és „posztmodern” – fejlődési szakaszainak minél világosabb megkülönböztetésére. A kutatócsoport tagjai néhány olyan, többek között a felsőoktatási szféra működési mechanizmusainak pontos megértéséhez is nélkülözhetetlen általános fogalom, elmé-

leti kategória tisztázására törekedtek – a „modell” és a „funkció”, az „autonómia” és az „integráció”, illetve a „reform” és a „válság” kategóriái –, amelyek a nyugati világ egyetemi rendszereinek alapvető problémáival kapcsolatosak, s ezért mind a hazai, mind pedig a külföldi oktatáspolitikai vitákban állandóan napirenden vannak.

Sporttudomány – mozgásbiológia – szomatikus nevelés

A Testnevelési Egyetemen immár 32. alkalommal rendeztek népes résztvevői körben, szakmai szervezetekkel alakított kooperációban mozgásbiológiai konferenciát. Az impozáns program előadói igazolták: a sporttudomány gazdag kutatói fegyvertárral rendelkezik, a kutatási eredmények egy része igen kritikusan elemzi az új nemzedékek szomatikus állapotát, a szomatikus nevelés feltételrendszerét. Többen egy-egy részterületen hatékonyan alkalmazható innovációvá fejleszthető kutatási eredményről adtak számot. A programon mutatták be a vaskos és reprezentatív kötetet, melynek szerkesztője *Mónus András*, kiadója a Magyar Sporttudományi Társaság, s amely az 1999-ben megrendezett III. Országos Sporttudományi Kongresszus eredményeit foglalja össze.

Romológia

Az Új Mandátum Kiadó, a budapesti ELTE társadalomtudósainak kiadója is fontos szakkönyvekkel sorakozott fel a romológiai kiadványok terjesztői sorába. A *„Cigányok Európában”* című kötet kulturális antropológiai tanulmányokat tartalmaz. Prónai Csaba szerkesztette az 1. kötetet. A vaskos kiadvány igazolja a romológia legújabb fejlődésének nemzetközi tendenciáiról másutt már említett álláspontot. Azok a hírneves európai kutatók mutathatják be alapműveiket magyar olva-

sóknak, akik megújították a népcsoport kutatásának metodológiáját. *Bernard Formoson*nak franciaországi cigányközösségek monográfiája olvasható, az árnyalt, köztultekintő elemzés mintájaként, *Patrick Williams*től több tanulmány is olvasható, a párizsi és New York-i cigány közösségek társadalmáról, nyelvéről, kultúrájáról olvashatunk a romantikától és az előítéletektől is mentes tárgyilagos leírásokat, *Leonardo Piasere* válogatott tanulmányai az itáliai cigányság szellemi és gazdasági kultúrájáról, társadalmuk szervezettségéről szólnak. A szerkesztő bevezetőjében nemcsak a metodológiai tanulságokra hívja fel a figyelmet, de értelmezően áttekinti a cigánykutatások egyetemes és hazai történetét. *Horváth Ágota*, *Landau Edit*, *Szalai Júlia*, a hazai szociológia jeles asszonyai jegyzik az Új Mandátum másik kötetét, mely a *„Cigánynak születni”* címet viseli. Benne a magyarországi helyzetről szóló tanulmányok, dokumentumok olvashatók. Így körültekintő elemzését ismerjük meg az emlékezetes székesfehérvári Rádió utcai „ügynek” (egy kilakoltatás drámai történetének). NB, a miskolci *Csekei László* a Tanítani című folyóirat 12. számában a másik emlékezetes eset, a hajdúhadházi „botrány” sajtóelemzését végezte el (ez az eset volt, amikor az idegösszeroppanást elszenvedett tanítónő késsel támadt cigánygyerekekre). Nagy érdeklődésre tarthat számot a *„Ki a cigány?”* című fejezet, melyben többek higgadt álláspontja ismerhető meg a demográfiai hisztériakeltés helyett. Végül a kötet harmadik fejezetében a hazai cigánykutatás jelesei (*Kemény István*, *Pik Katalin*, *Wizner Balázs*, *Kertesi Gábor*, *Ladányi János*, *Szelényi Iván*, *Szalai Júlia*, *Vági Péter* és mások) emlékezetes feltáró tanulmányai kerülnek újra közlésre. (Így rímelnek egymásra a kiadványok: e kötet közöl részeket a *„Csenyété Antológiá”*-ból is.) Mindkét kötet igen vaskos, a problémához méltó tudományos eszköztárral mutatják be a szerzők tapasztalataikat.